

● สัมภาษณ์

คือสัมภาษณ์ภาชนฉบับนี้ เรามาพูดคุยกันเรื่องแนวทาง การส่งเสริมอัจฉริยภาพของเด็กไทยและบทบาทของ ICT ต่อการเรียนรู้รวมทั้งผลกระทบต่อจริยธรรม กับ ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์ ราชบัณฑิต สาขาศาสตร์สาขาวิศวกรรม ในสำนักวิทยาศาสตร์ ของราชบัณฑิตยสถาน นักวิชาการ ด้าน ICT แคว้นของไทย กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นอดีตผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และอดีตผู้อำนวยการ ศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี (ศสท.) ด้วยด้วยคำ แบบตรงประเด็นและชวนให้ฉุกใจคิด นอกจากนั้นข้อเสนอแนะ ที่ทำให้วิจัยเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ นับว่าเป็นมุมมองอันแยบยลโดยแท้

สีนิภา ทับทิม
เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์อาวุโส สำนักผู้อำนวยการ สวทช.
E-mail : Schan@ipst.ac.th

อัจฉริยภาพเด็กไทยและICT vs จริยธรรม ในมุมมองของ

ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์

ซึ่ง ดร. ครรชิต มาลัยวงศ์ มองว่า การพัฒนาความรู้ความสามารถด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เด็กไทยนั้น รัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจน แล้วมอบหมายงาน นี้ให้หน่วยงานใดไปทำ หรือไปสร้างเครือข่าย เชื่อมโยงกัน ไม่ควรใช้วิธีต่างคนต่างทำ การ มีโรงเรียนเฉพาะทางเป็นเรื่องที่ดี แต่ต้องสร้าง ความเข้าใจให้สังคมว่าไม่ใช่การแบ่งแยก หรือ การสร้างชนชั้นใหม่ และอย่ามองข้ามการ พัฒนาเด็กที่ไม่ฉลาด หรือเด็กที่มีระดับปัญญาต่ำ กว่าที่ควรจะเป็นด้วย น่าจะเป็นการแก้ไข ปัญหาที่ถูกทาง และในส่วนของ ICT ที่มี ผลกระทบต่อจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับผู้ใช้ เทคโนโลยี ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดจากการกระทำ ของมนุษย์มากกว่า เพราะเทคโนโลยีเป็นเพียง เครื่องมือเท่านั้น

■ จากประสบการณ์ที่เคยร่วมงานกับ สวทช. ในโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพ ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชน (Junior Science Talent Project) ได้ มุมมองอย่างไรบ้าง

โครงการนี้เป็นความพยายามของ ผู้บริหาร สวทช. ที่อยากเห็นเด็กและเยาวชน สนใจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น โดยที่ชื่อและวัตถุประสงค์ของ สวทช. เอง ก็คือการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ แล้ว จึงได้ริเริ่มโครงการนี้ขึ้น ซึ่งพบว่ามีปัญหา อุปสรรคที่สำคัญคือมีผู้เป็นห่วงกันมากกว่าเด็ก และเยาวชนของเราจะไม่มีความรู้ความ สามารถทัดเทียมกับเด็กชาติอื่น จึงมีผู้ทำงาน ทำนองนี้หลายราย ทั้งของรัฐและเอกชน บาง หน่วยงานก็มีหน้าที่โดยตรงและเข้าถึงเครือข่าย ที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนได้ง่าย บางหน่วยงาน

ก็ไม่มีหน้าที่โดยตรง ดังนั้นผลที่ออกมาก็คือ ต่างคนต่างทำ ไม่ประสานกัน และไม่ค่อย ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนั้นหลายแห่งยังทำๆ ทยุๆ ตามความสนใจของผู้บริหารและความ สามารถในการหางบประมาณมาดำเนินการ ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดาย ทางที่เหมาะสมกว่า ก็คือรัฐบาลต้องมีนโยบายที่ชัดเจนว่า ต้อง พัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้เด็กไทยทุกคน แล้วมอบหมาย งานนี้ให้หน่วยงานใดไปทำ หรือไปสร้างเครือข่าย เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ทราบว่ามีใครทำอะไร ที่ไหน มากน้อยเพียงใด ไม่ควรใช้วิธีต่าง คนต่างทำอีก

■ เมื่อพูดถึงเด็กอัจฉริยะ อาจารย์นึกถึง หรือเปรียบเทียบกับอะไร อะไรที่ยังขาดอยู่ ในการส่งเสริมพวกเขาเหล่านั้น

ผมคิดว่าเด็กไทยที่เป็นอัจฉริยะในทัศนะของผมมีน้อยมาก ๆ และคำว่าเด็กอัจฉริยะที่พวกเราใช้กันอยู่เวลานี้ก็คือแค่เด็กฉลาดเท่านั้นเอง เด็กอัจฉริยะในทัศนะของผมก็คือเด็กที่สามารถเรียนปริญญาเอกจบเมื่ออายุราว 15 - 16 ซึ่งในสหรัฐอเมริกาเคยมีหลายคน เพราะเด็กเหล่านั้นเก่งจริง ๆ มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เด็กเรียนรู้ได้เอง จนถึงระดับสูงสุด มีครอบครัวที่เข้าใจ และช่วยให้เด็กใช้ความเป็นอัจฉริยะได้ เมืองไทยไม่มีปัจจัยเหล่านี้ครบ

ถ้าหากเราพูดถึงเด็กฉลาด ว่าอะไรที่ขาดในการส่งเสริมพวกเขาเหล่านั้น ผมดูเป็นสองประเด็น **ประเด็นแรก**คือ ถ้าต้อง

■ **การจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางเป็นสถานศึกษาสำหรับเด็กอัจฉริยะน่าจะเหมาะสมหรือไม่ และ เพียงพอหรือไม่**

ผมเห็นว่ากรมมีโรงเรียนเฉพาะทางก็เป็นเรื่องที่ดี แต่เป็นเรื่องที่ต้องสร้างความเข้าใจให้สังคมว่า นี่ไม่ใช่เป็นการแบ่งแยก หรือการสร้างชนชั้นใหม่ แต่เป็นการสร้างพลังทรัพยากรของประเทศในด้านที่กำลังขาด และที่สำคัญต้องไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขา "เหนือ" กว่าเด็กโรงเรียนอื่นๆ เพราะจะเกิดปัญหาทางสังคมต่อไป

เรื่องที่ผมเป็นเรื่องนโยบายที่รัฐบาลต้องกำหนด และต้องมีข้อมูลพอเพียง เช่น เด็กฉลาดในแต่ละจังหวัดมีจำนวนมาก

หลายสะพานไม่มี หรือ เขาจะเอาอุโมงค์ให้รถไฟใต้ดินเล่นได้อย่างไร ฯลฯ ทาหนังสือวิชาการมาให้อ่าน แนะนำหรือร่วมกันดูภาพยนตร์สารคดีทางโทรทัศน์ สอบถามและวิจารณ์เกี่ยวกับการบ้าน พาไปพบกับเพื่อนฝูงที่ทำงานมีชื่อเสียง หรือพาไปเยี่ยมเพื่อนที่ทำงานในสถานที่ซึ่งน่าตื่นตาตื่นใจ

■ **เด็กอัจฉริยะที่มีโอกาสในการพัฒนา บ่อยและจำกัด ควรทำอย่างไรกันดี**

ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้าเด็กพัฒนาตัวเองไม่ได้ ก็แสดงว่าไม่อัจฉริยะจริง ควรใช้งบประมาณไปทุ่มเทพฒนาเด็กที่มีไอคิวต่ำ จะได้ประโยชน์แก่ประเทศชาติมากกว่า อย่างไร

“ เด็กที่ฉลาดนั้น ผมคิดว่าไม่ต้องทำอะไรเขาก็เก่งอยู่แล้ว ปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือเด็กที่ ไม่ฉลาด หรือเด็กที่มีระดับปัญญาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เด็กเหล่านี้มีมากกว่า และจะเกิดประโยชน์กว่า ถ้าหากเราทุ่มเทงบประมาณไปเพื่อแก้ไขปัญหานี้... ”

การส่งเสริมพวกเขาจริง เราต้องเรียนรู้ให้มากกว่าพวกเขาคิดอย่างไร และต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาพัฒนาได้มากขึ้น เวลาที่สิ่งแวดล้อมทางความคิดของเราไม่ได้ช่วยให้เด็กไม่ว่าจะฉลาดหรือไม่ฉลาดสามารถพัฒนาตนเองได้มากนัก **ประเด็นที่สอง** เด็กที่ฉลาดนั้น ผมคิดว่าไม่ต้องทำอะไรเขาก็เก่งอยู่แล้ว **ปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือเด็กที่ไม่ฉลาด หรือเด็กที่มีระดับปัญญาต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เด็กเหล่านี้มีมากกว่า และ จะเกิดประโยชน์กว่าถ้าหากเราทุ่มเทงบประมาณไปเพื่อแก้ไขปัญหานี้** ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ด้านโภชนาการเพื่อให้หญิงมีครรภ์กินและตนเองให้ลูกมีสมองดี หรือด้านการเรียนการสอน ด้านการสร้างสื่อความรู้ ด้านการให้คำแนะนำ ด้านจิตวิทยา ฯลฯ

ผมแนะนำให้แก้ปัญหาคือสองนี้ เพราะเป็นปัญหายิ่งใหญ่ที่อาจจะทำให้ไทยประสบหายนะได้ในอนาคตอันไม่ไกลนัก

หรือไม่ ถ้ามีมากก็ต้องมีให้ครบทุกจังหวัด ถ้ามีไม่มากก็อาจจะจัดให้มีตามภาค เรายังขาดข้อมูลและสรุปไม่ได้ และที่สำคัญก็คือ เรามีอาจารย์ที่ฉลาดพอจะสอนเด็กเหล่านี้หรือไม่ และมีจำนวนมากพอหรือไม่

■ **พ่อแม่ผู้ปกครองจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนเด็กเก่งอย่างไร**

สมัยนี้ค่อนข้างยาก เพราะพ่อแม่แต่ละคนมีภารกิจต้องทำงานหาเงิน ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับลูกเท่าใดนัก นอกจากนั้นอาจจะยังไม่ได้อยู่กับปู่ย่าตายายด้วย เมื่อพ่อแม่กลับมาบ้านก็อาจจะไม่ค่อยได้พูดกับลูก หรืออาจจะไม่เคยเห็นหน้าลูกเลยตลอดวัน หรือหลายๆ วัน ซึ่งน่าเป็นห่วงอยู่ คิดว่าที่สำคัญคือต้องใช้เวลา พูดคุย แนะนำ ถามปัญหา แต่ต้องระวังอย่าให้เขาคิดว่าเราไปก้าวก่ายเขา พาไปท่องเที่ยวชมสถานที่สำคัญ อธิบายให้รู้ประวัติ รายละเอียดและความสำคัญ แต่พ่อแม่ก็ต้องมีความรู้ที่ทันและ เช่น สะพานจีนนั้น ทำไม่ต้องมีสายเคเบิล ทำไม่สะพานอื่น ๆ

ก็ตาม เราต้องทำอย่างแบบเนียน จะไปตั้งโรงเรียนเด็กเก่ง แล้วใครจะยอมมาเรียน

■ **ทำอย่างไรครูถึงจะสอนให้นักเรียนคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ**

ครูต้องมีความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาให้เป็นก่อน ปัญหาก็คือครูเองก็คิดแก้ปัญหาไม่เป็น แล้วจะไปสอนเด็กได้อย่างไร เราต้องแก้ที่ตัวครูนี้แหละครับ

■ **ICT มีบทบาทส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กไทยได้อย่างไรบ้าง**

ICT เป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการบันทึกข้อมูลข่าวสาร ซึ่งอาจเป็นข้อมูลเชิงจำนวน ข้อมูลที่เป็นตัวอักษร ภาพ และเสียง มีความสามารถในการค้นคืนข้อมูล ข่าวสารรูปแบบต่างๆ ออกมานำเสนอให้ใช้งาน รวมทั้งความสามารถในการคำนวณและการส่งข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับที่อยู่ห่างไกลอย่างไรก็ตามลำพังเทคโนโลยีเองยังไม่พอเพียง

● สัมภาษณ์

ที่จะช่วยสร้างการเรียนรู้ให้เด็กไทย ต้องอาศัยอาจารย์ผู้ทรงความรู้สำหรับนำความรู้ที่นำมาเรียบเรียง จัดหมวดหมู่และหาวิธีนำเสนอให้เด็กเรียนรู้ และถ้าหากเนื้อหาไม่น่าดึงดูดใจให้เด็กสนใจก็ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านมัลติมีเดียที่จะนำเนื้อหาที่น่าสนใจถ่ายทอดออกมาเป็นบทเรียนที่น่าสนใจ แต่ขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะมีบทเรียนที่มีการถ่ายทอดอย่างดี น่าสนใจและเยี่ยมยอดเพียงใด ถ้าหากเด็กไม่สามารถเข้าถึง หรือเข้าถึงแต่ไม่สนใจจะเปิดดูบทเรียนนั้นก็เปล่าประโยชน์ ดังนั้นในทางปฏิบัติแล้ว ICT ยังอยู่ห่างไกลจากการที่จะเป็น

เข้ากระเป๋าผู้จัดรายการมากกว่ารายการที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

นอกจากนั้นผมมองว่าการสร้างความใฝ่รู้นั้นต้องเปลี่ยนนิสัยอื่นๆ ที่ขัดขวางความใฝ่รู้ด้วย เช่น นิสัยชอบหาเงินแบบง่ายๆ ด้วยการซื้อสลากกินแบ่งหรือหวย หรือแม้แต่การส่งไปรษณียบัตรไปทายผลฟุตบอลโลกเพื่อชิงรางวัล หรือที่เลวที่สุดก็คือการปล้นจี้หลอกลวงเพื่อเอาเงินและทรัพย์สินของผู้อื่นมาใช้ในการใฝ่รู้และการเรียนรู้นั้นต้องลงทุนลงแรง หากเด็กไทยยังชอบเรื่องง่ายๆ ก็ไม่มีความหวังที่จะไปสร้างให้เกิดความใฝ่รู้

หรือใช้เทคโนโลยีในการหลอกลวง ฯลฯ ปัจจุบันนี้มีผู้ตั้งใจทำเช่นนี้จำนวนมาก สุดวิสัยที่จะควบคุมได้

สอง สื่อมวลชนจำนวนมาก ลงข่าวที่ส่งเสริมการกระทำผิดในทางเดินต้นต้นมากขึ้น ข่าวเหล่านี้แทนที่จะเป็นข่าวเพื่อเตือนใจ กลับกลายเป็นข่าวที่ทำให้เด็กและเยาวชนเลียนแบบ หรือเกิดค่านิยมที่ผิด ตัวอย่างที่เห็นชัดก็คือ การลงข่าวเผยแพร่ผู้ที่ได้รับรางวัลเหรียญรางวัลจากรัฐบาลจำนวนหลายสิบล้านบาทเป็นประจำ ส่งผลให้คนไทยลุ่มหลงกับการเล่นหวยมากขึ้น หรือ การลงข่าวการกระทำผิดทางอินเทอร์เน็ต

“เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ โดยตัวเทคโนโลยีเองแล้ว ต้องถือว่าเป็นเรื่องกลางๆ ไม่ใช่เครื่องมือที่ดีหรือที่ร้าย เทคโนโลยีไม่ได้ส่งเสริมหรือขัดขวางจริยธรรม เทคโนโลยีไม่ได้เป็นตัวส่งเสริมหรือทำลายศีลธรรม พลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี ล้วนเป็นเรื่องที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์มากกว่า...”

เครื่องมือส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ICT เพียงแต่มีศักยภาพในการนำเสนอบทเรียนได้อย่างน่าสนใจเท่านั้น

■ ทำอย่างไรถึงจะทำให้เด็กสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องได้

ผมมองว่าการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องเป็นนิสัยสองระดับ ระดับแรกคือนิสัยประจำชาติ และ ระดับที่สองเป็นนิสัยประจำตัว น่าเสียดายที่ผมต้องกล่าวว่าคนไทยไม่มีนิสัยใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และนิสัยนี้มีอิทธิพลต่อนิสัยประจำตัวอย่างแรง ดังนั้นจึงมีแต่เพียงคนไทยส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การที่จะทำให้เด็กไทยสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จึงต้องมุ่งที่การสร้างให้เกิดนิสัยประจำชาติขึ้น งานนี้เป็นเรื่องใหญ่ ต้องการคนที่สนใจเรื่องนี้มาช่วยกันอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ในระดับสื่อมวลชนผมคิดว่าทุกวันนี้ก็มีรายการโทรทัศน์ที่สนับสนุนในการใฝ่รู้อย่างเหมือนกัน แต่น่าเสียดายที่ต้องบอกว่าเป็นรายการหาเงิน

■ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสำหรับนักเรียนในโรงเรียนมีผลกระทบต่อจริยธรรมหรือไม่ อย่างไร

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ โดยตัวเทคโนโลยีเองแล้วต้องถือว่าเป็นเรื่องกลางๆ ไม่ใช่เครื่องมือที่ดีหรือที่ร้าย เทคโนโลยีไม่ได้ส่งเสริมหรือขัดขวางจริยธรรม เทคโนโลยีไม่ได้เป็นตัวส่งเสริมหรือทำลายศีลธรรม ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี ล้วนเป็นเรื่องที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์มากกว่า หากมนุษย์ใช้เทคโนโลยีในทางที่ดีก็เป็นเรื่องที่ดี หากใช้ในทางที่ร้ายก็เป็นเรื่องที่เป็นพิษเป็นภัย การใช้เทคโนโลยีอย่าง ICT จะทำให้เกิดผลกระทบต่อจริยธรรมได้มากนั้น เกิดจากสาเหตุสามประการคือ

หนึ่ง ผู้ใช้เทคโนโลยีที่มีจิตใจเสื่อมจางใจใช้ในทางที่ผิดต่อศีลธรรมหรือจริยธรรม เช่น สร้างภาพยนตร์ลามกอนาจารออกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต สร้างเกมที่ส่งเสริมความรุนแรง สร้างระบบการเล่นพนันผ่านอินเทอร์เน็ต

อย่างละเอียด ก็เป็นการจูงใจให้เด็กและเยาวชนทำผิดตามด้วยเช่นกัน トラาบใดที่สื่อมวลชนไทยยังคงเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีในแบบนี้ต่อไป ก็ยากที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยใฝ่รู้

สาม เด็กและเยาวชน ปราศจากสำนักทางด้านจริยธรรม เพราะสังคมทุกวันนี้ไม่ค่อยคำนึงถึงจริยธรรมและศีลธรรมมากนัก ผู้บริหารประเทศหลายคนไม่ซื่อสัตย์สุจริต แต่ก็ยังขีดหน้าอยู่ในสังคมได้ พ่อแม่ครูอาจารย์ก็ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน ตัวอย่างดีๆ ที่จะชื่นชมก็ไม่มีให้เห็น ดังนั้นเด็กและเยาวชนจึงหันไปติดใจในเรื่องที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะทางด้าน ICT ที่มีผู้ใช้เทคโนโลยีในทางที่เสื่อมเสีย ไม่ดีไม่งามด้วยแล้ว ยิ่งเป็นตัวอย่งที่เด็กและเยาวชนสนใจจะเลียนแบบมากขึ้น

สนใจติดตามผลงานและแนวคิดของ ดร. ครรชิต มัลย์วงศ์ คลิกไปที่เว็บไซต์ <http://www.drkanchit.com>

